

Interjú dr. Tardy Pál tiszteleti taggal, az OMBKE exelnökével

Tardy Pál (a továbbiakban T.P.) 1964-ben vörös diplomát szerzett kohómérnök, a hazai vaskohászat kiemelkedő képviselője. Volt tankörtársaként szabadjon kijelentem (dr. Károly Gyula, továbbiakban K.Gy.), hogy Pali barátom már a múlt század 60-as éveiben úgy beleszeretett egyesületünkbe, hogy azóta sem tud különböző megbízásoknak és funkcióknak ellenállni, előbb a Vaskohászati Szakosztályban vállalt ciklusokon át titkári teendőket, majd 90–97 között választották az OMBKE főtítkárává, 1997–2000 között az OMBKE elnökévé. Ma az OMBKE exelnöke. A közel 50 éve, nyugati társegyesületek támogatásával elindított Clean Steel konferenciák – amelyek az OMBKE hírnevét mindmáig jelentősen emelik – az ő szervezésében indultak, s annyira nevéhez kötődik ez a sorozat, ha ő feladja, a konferenciasorozat meg fog szünni. Ez évben a 10. alkalom, hogy Clean Steel konferencia szervezésére kerülhet sor hazánkban, aktuális, hogy egy interjú keretében szót ejtsünk Tardy Pál exelnökünk életútjáról, gondolatairól.

K.Gy.: Egy interjú terjedelme véges, életrajz önleletrajz formájában Horn János tiszteleti tagunk által szerkesztett *Életrajz-Kohászat* 2012. évi kötetében megjelent *Kezdeti kanyar után egyenes pálya* címmel. Mit jelent az önleletrajzokban az, hogy kezdeti kanyar?

T.P.: Érettségihez közeledvén – tanulmányi eredményeimben bízva és a természettudományos tantárgyak (biológia-fizika) iránti érdeklődéseimre való tekintettel – elhatároztam, hogy kutatóorvos szeretnék lenni. Sajnos az ötvenes évek végén osztályidegen származásomra visszavezethetően (apám főintézőként dolgozott a Fejér megyei Nagylókon egy grófi birtokon) még maximális pontszámmal sem kerülhettem be orvostanhallgatónak, így a már akkor is burjánzó kapcsolati tőke eredményeképp földim – Zorkóczy professzor, a Nehézipari Műszaki Egyetem Mechanika Technológia Tanszékének akkori vezetője – segítségével tudtam egyáltalán egy évi késéssel egyetemre kerülni. Igen ám, de hamarosan kiderült, hogy a rajzolást nem nekem találták ki, ezért rövid úton kértem áttételemet a Nehézipari Műszaki Egyetemen belül a Gépészmérnöki Karról a Kohómérnöki Karra. Így lettem hát, – nem kis kanyarral – pályatévésztként kutatóor-

vos helyett vörös diplomás kohómérnök.

K.Gy.: Tankörtársadként igazolhatom, hogy a származásodból eredő megbélyegzést egyetemi tanulmányaid során nem érezhetted, hiszen megértő és kiválóan összetartó volt az évfolyamunk, magad is boldog egyetemi évekről beszélsz önleletrajzodban, népköztársasági ösztöndíjas voltál, s társadalmi ösztöndíjasként kerültél friss diplomáddal a Vasipari Kutató Intézetbe. A fiatalabb olvasók számára mit emelnél ki a Vasipari Kutató Intézetben töltött tevékenységedből ?

T.P.: Már a diplomaterveket is a Vasipari Kutató Intézet írta ki, hiszen egyetemi hallgatóként is gyakorta bejártam a leendő munkahelyemre, hamar megismerkedtem a leendő kollégáimmal. Egy kiváló munkahely volt, vezetőim (Mester István, majd Fuchs Erik) minden támogatást megadtak, hogy kezdő kutatóból mielőbb haladó kutató, majd vezető kutató legyek. Ipari kutatóintézet fémtani részlegén dolgozva hamar megismerkedhettem a legkorszerűbb anyagvizsgáló műszerekkel, a kárelemzésekre épülő ipari anyagtudományi problémákkal, s adottak voltak a feltételek, hogy publi-

kálhassak, részt vehessek a szakmai-tudományos közéletben. Rangos fiatal kutatóként (kandidátusként, számos önálló publikáció szerzőjeként, a Clean Steel konferenciasorozat beindítását követően) kerülhettem ki 10 hónapra Londonba, az Imperial College-be ösztöndíjas kutatóként. Ezen ösztöndíjas kiküldetésem során – a tanulmányút szakmai tapasztalatain felül – számos szakmai kapcsolatot, ismeretséget tudtam szerezni, és meg kell említenem, hogy Londonban és a tanulmányutam során ismertem meg feleségemet is, akivel – bár kint maradhattunk volna – máig boldog házasságban élünk egy budai lakásban.

K.Gy.: Dicséretes, hogy ezt mondd, mert valóban egy jobb élet reményében kint maradhattatok volna. Tudván, hogy az ipari kutatóintézetek ideje itthon a 80-as években lejárt utólag is így tennél ?

T.P.: A 70-es évek közepén, friss házasként tettem a magam dolgát, kutattam, publikáltam, itthon és külföldön konferenciákon előadásokat tartottam, s egyre tevékenyebben részt vettem a szakmai közéletben. Pályámon is haladtam, hiszen a Fémtani Osztályon, ahová ösztöndíjasként kerültem 1964-ben, a 80-as évek elején osztályvezetővé neveztek ki, majd

– valószínűleg tevékenységem elismeréseképp – a VASKUT tudományos igazgatójává. Sajnálatos fejleményként ért, hogy a rendszerváltás során, amikor a hazai ipar összeomlott, az ipari kutatóintézetek létjogosultsága megkérdőjeleződött, 93-ban a VASKUT-ban is megindult a felszámolási eljárás.

K.Gy.: Oklevelem megszerzése után jómagam is a VASKUT-ban kezdtem, ott voltam 4-5 éven keresztül, tanusíthatom, hogy igen jó munkahely volt még akkor, érdekes feladatokkal, jó kollégákkal. A VASKUT felszámolása a Te életedben milyen törést jelentett?

T.P.: Nem jó érzést a tekintetben, hogy szakmai vezetőjeként kellett a VASKUT-tól búcsút vennem a felszámolás során, de ebben én vajmi keveset tehettem volna. Ebben a helyzetben kapóra jött, hogy a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés műszaki igazgatójaként folytathattam pályafutásomat, így ettől fogva nem fémtani, hanem átfogó jellegű vaskohászati problémákkal foglalkoztam. Az ipari vezetők nagy részét ugyan már korábbról is (többek közt az OMBKE Vaskohászati Szakosztályában több cikluson át betöltött titkári funkcióból is) ismertem, viszont szélesebb palettán, nemzetközi kitekintésekkel is foglalkoznom kellett, úgy vélem eredményesen. A VASKUT-ban eltöltött 29 évre, sokszínű, de alapvetően magas szintű tudományos tevékenységre sok-sok kellemes emlékek gondolok vissza. Más is ezt teszi aki ott dolgozott, erre utal, hogy időnként a volt vaskutas dolgozók összejönnek, ma már emléktábla is őrzi a Fehérvári út 130.-ban a VASKUT helyét, múltját.

K.Gy.: Az MVAE-ban a napi kutatási feladatok helyett főleg iparszervezési feladatok kötötték le idődet, meg a nemzetközi kapcsolatok ápolása: továbbra is sűrűn megfordultál Londonban, Genfben, Düsseldorfban, Brüsszelben. Nem hiányzott a kutatás ?

T.P.: Nyilván az iparszervezés más terület, mint a kutatás. Az egyesülés műszaki igazgatójaként a tagvállalatok anyag- és energiafelhasználásának, környezetvédelmének, beruházási és K+F tevékenységének, továbbá

az acélfelhasználás és a gazdaság összefüggéseinek elemzése, valamint az ágazat nemzetközi szervezeteinek – pl. a Nemzetközi Vas- és Acél Intézet, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága acélipari munkacsoportja, az OECD Acélbizottsága stb. – munkájában való részvétel lett a feladatom. A kutatással kapcsolatos hiányérzetemet csökkentettem azáltal, hogy részesévé váltam a rendszerváltáskor – néhány jó kollégámmal (többek között veled) együtt – megalapított InnoFerCo Kutató- és Acéltanácsadó Kft. tevékenységének. A 90-es évek közepén brüsszeli megbízásból az InnoFerCo Kft. keretein belül készítettem el a Global Study-t Európa acéliparárról. (Ennek eredményeként bekerültem az ismert acélipari szakértők sorába, számos nemzetközi rendezvényre hívtak meg előadást tartani.) Részt vettem az InnoFerCo Kft. számos ipari kutatómunkája elkészítésében, erősítettem a kapcsolataimat az Alma Materrel, a Mérnökakadémiával. Az egyesületi ranglétrát megjárva 97-ben lettem az egyesületünk elnöke, az akadémiai doktori fokozatomat már korábban megszerelve az ezredfordulón váltam habilitált egyetemi magántanárrá, lettem később két cikluson át a MTESZ alelnöke, a Magyar Akkreditációs Bizottság tagja és alelnöke, az MTA Metallurgiai Bizottságának elnöke stb. Szóval nem unatkoztam, s folyamatosan publikáltam. Nem szakadtam el a kutatástól, talán ezért is maradt szívügyem a Clean Steel konferenciák életben tartása mind a mai napig.

K.Gy.: Életutad nyitott könyv előttem, hiszen tankörtársként, barátként szoros a kapcsolattartásunk. Legyen ez így továbbra is. Tudom, hogy Te keresztény, konzervatív neveltetést hoztál otthonról, hatgyerekes családban nőttél fel, s bár testvéreid közül ma is többen külföldön élnek, gyakorta összejöttök családi ünnepek során. László testvéred több mint 50 éve a Mátyás-templom karnagya, a Magyar Művészeti Akadémia tagja. De keveset hallunk biokémikus feleségedről, a kohómérnök férj és a biokémikus feleség házasságából született biokémikus fiadról, s arról is, hogy az ezredforduló óta mindmáig egyet-

len OMBKE exelnököt milyen gondolatok foglalkoztatják manapság.

T.P.: Keresztény, konzervatív nevelésem befolyásolta eddigi életutamat, hál' istennek boldog családi életet élünk. Márta, a biokémikus feleségem évek óta nyugdíjasként a Máltai Szeretetszolgálatnál végez önkéntes munkát (angolra fordít körleveleket, híryanagokat), biomérnök Gábor fiam a BME-n adjunktus, fő témája a biológiai szennyvíztisztítás. Ami az OMBKE-t illeti: még egyetemi hallgatóként léptem be egyesületünkbe, több mint ötven éves tagságom alatt gyakorlatilag folyamatosan, köztük különböző vezető funkciókban tevékenykedtem ott. Örülök az exelnöki titulushoz is, a tiszteleti tagságnak is, hiszen ezek egyfajta megbecsülésről adnak tanubizonyosságot, de én nyugdíjasként is szeretek dolgozni: részt veszek a választmányi üléseken, a BKL szerkesztőbizottságában, esetenként részt veszek az OMBKE erdélyi és felvidéki rendezvényein, elnöke vagyok a Közép-európai Vaskultúra útja egyesület magyar tagozatának, az MTA Metallurgiai Bizottságának két elnöki ciklus után ma is tagja vagyok. 10. alkalommal szervezem a Clean Steel konferenciát, a hazai vaskohászok évtizedek óta legnagyobb nemzetközi konferenciáját. 1970-ben, amikor indult ez a rendezvénysorozat, forradalmi tetteknek számított, hogy a nyugatnémet, angol, francia, svéd egyesületekkel együttműködtünk a szervezésben, így kivételes lehetőséget biztosítottunk a keleti és nyugati szakemberek találkozására. A 10. Clean Steel konferenciára bejelentett előadások alapján (24 országból 58 előadás) remélem, hogy ez év szeptemberében újra hazánkban üdvözölhetek számos korábban megismert külföldi kollégát, barátot. Ez a szakmai siker mellett az OMBKE-nek is jelentős pénzügyi eredményt hozhat.

K.Gy.: Kedves Exelnök úr! Azóta, hogy az OMBKE elnöke funkcióját betöltötted, elmúlt közel két évtized. Jelentősen változott a klasszikus kohómérnök képzés helyzete hazánkban és Európában egyaránt. Véleményed szerint mit kell tennünk szakemberként és egyesületi tagként ma, hogy hazánkban a kohászat, mint iparág kellő mértékben

megmaradhasson, a kutatások továbbra is kellő súllyal, megbecsüléssel és sikerekkel folytatódhassanak, mit üzensz biztatásként a vaskohászat területén elhelyezkedni kívánó kohómérnök-hallgatóknak ?

T.P.: Régóta aggodalommal figyelem a vaskohászat és a kohómérnök-képzés helyzetének alakulását. A hazai vaskohászatot részletesebben elemeztem nemrégiben egy nagy tanulmányban (a Bay Zoltán Intézet által az NGM részére készített anyag részeként). Ma a magyar acélipar egyike a legkisebbeknek Európában. Véleményem szerint az a legnagyobb gond, hogy termékeit döntő részben kevésbé feldolgozott, kis hozzáadott értékű alaptermékként kénytelenek eladni. A hazai járműipar és gépipar ezért igényeinek legnagyobb részét importból szerzi be. Ezt a problémát csak jelen-

tős beruházásokkal lehetne megoldani.

A kohómérnök-képzés nehéz helyzetben van ma Magyarországon. Ennek egyik oka, hogy a kohászat társadalmi megbecsülése a rendszerváltás óta folyamatosan csökken (ez egyébként többé-kevésbé így van egész Európában). Ennek természetes következménye, hogy kevés jó képességű fiatal jelentkezik a Miskolci Egyetemre azzal a céllal, hogy kohómérnök legyen. Véleményem szerint azzal lehetne javítani a helyzeten, hogy a Karon olyan anyagtechnológiai szakirány alakuljon ki, amelyik a hagyományos (metallurgiai, képlékenyalakítási) területeken túllépve a felhasználók igényeinek megfelelő területekre is kiterjedne, így pl. eljutna addig, hogy a járműipari alkatrészek (pl. karosszériák) gyártásának teljes vertikumát (a hidegen hengerelt tekercestől a méretre

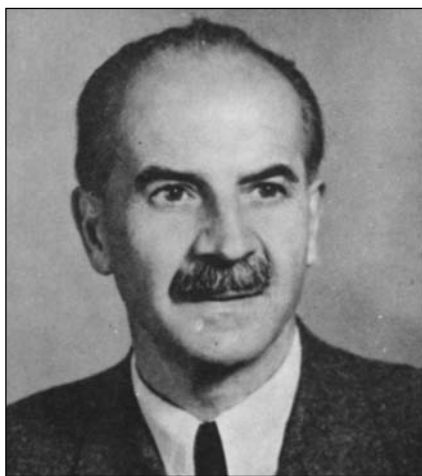
szabásig, hőkezelésig, speciális bevonatolásig) átfogná. Ily módon pl. járműipari anyagmérnök, gépipari anyagmérnök stb. szakosodás is kialakulhatna. Ezt a felhasználók örömmel fogadnák és bővítené a mérnökök elhelyezkedési lehetőségeit.

K.Gy.: Kedves Pali, kedves exelnök úr! Kívánok további életutadhoz erőt-egészséget, s reménykedjünk abban, hogy a soron következő 10. Clean Steel konferencia után jön az újabb feladat, a 11. Clean Steel megszervezése, lesz még miről – sok-sok érdekes és tanulságos dologról – beszámolnod a BKL Kohászat olvasóinak.

Az interjút készítette:

Károly Gyula
professor emeritus

Százhuszonöt éve született Pattantyús-Ábrahám Imre okl. vaskohómérnök, egyetemi tanár*

Pattantyús-Ábrahám Imre 1891. augusztus 28-án született Illaván (Trencsén megye, ma Szlovákia). Apja Pattantyús-Ábrahám Márton orvos, anyja Pöschl Ilona volt, házasságukból öt gyermek született Géza (1885), Márton (1887), Endre (1898), Imre (1891) és Erzsébet.

A Pattantyús család nemességét szerzett őse 1680 körül Fogaras várá-

ban pattantyús (tüzér) volt, aki inkább műszaki embernek, mint katonának tekinthető. Az ő fia volt Ábrahám, aki anyai ágon örmény származása miatt a szokásoknak megfelelően a keresztnévét használta vezetéknevnek. Ez a név a későbbiekben több változatban előfordult, de végül Pattantyús-Ábrahám formában állandósult.

Pattantyús-Ábrahám Imre Nagyszombatban járt gimnáziumba, 1909-ben jeles eredménnyel érettségi vizsgát tett, majd 1909 októberétől 1913 augusztusáig a selmecebányai Bányászati és Erdészeti Főiskola vaskohómérnöki szakosztályán tanult. Az előírt kétévi üzemi gyakorlatot Gölnicbányán teljesítette. 1917 márciusában államvizsgáját kitüntetéssel tette le, és vaskohómérnöki oklevelet kapott (1. kép).

Eközben 1915–1917 között részt vett az első világháborúban. Mint a 15. honvéd népfelkelő munkásosztag mérnöke, alhadnagy parancsnoknak kinevezve kikerült az északi harctérre, ahol az első számú hadseregnél teljesített szolgálatot. Vasút- és hidépítést, barakképítést és erődítésítési munkálatokat vezetett.

1916-ban a műszaki munkálatok irányításában, a parancsnoki teendőkben tanúsított, rá jellemző alapos munkáért kitüntetésre javasolták. A koronás arany érdemkeresztet a szalaggal kitüntetést kapta meg, a következő felirattal: „az ellenség előtt tanúsított kitűnő szolgálataért”. 1917. június elején szintén az északi hadszíntérre került építőparancsnokként. 1917 augusztusában léptették elő főhadnagynak. 1918. május 2-án Bécsbe vezényelték a hadügyminisztérium vasgazdasági osztályára előadónak. Ez a megbízatása 1918. november végéig tartott, majd hamarosan leszerelték.

1917. június 4-én megnősült, feleségül vette Jankó Magdolnát, Jankó Sándornak, a selmecebányai főiskola, majd a Soproni Erdészeti Egyetem professzorának leányát. A házasságból hat gyermek született.

1919 januárja és áprilisa között a Kassai Állami Gépészeti Felső Ipariskolában főiskolai tanár volt, ahol fémtechnológiát, általános géptant és rajzot oktatott, és mellette gépmotorkezelői, elektromos szerelőipari esti tanfolyamot is tartott.

*Az Öntödei Múzeumban 2016. december 1-jén tartott előadás rövidített, szerkesztett változata